

Sygn. akt III AUa 1407/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Marcjanna Górską (spr.)

Sędziowie: SA Grażyna Kornas

SO del. Artur Fryc

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 września 2016 r. w W.

sprawy T. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o emeryturę

na skutek apelacji T. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 czerwca 2014 r. sygn. akt XIV U 2679/13

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 18 czerwca 2013 r. nr (...) w ten sposób, że przyznaje T. D. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2013 r., nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. na rzecz T. D. kwotę 150 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt III AUa 1407/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił T. D. prawa do emerytury wobec nieudowodnienia 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia od dnia 6 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...), gdyż w przedłożonym świadectwie charakter pracy jest niezgodny z opisem zawartym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz że praca w szczególnych warunkach nie była wykonywana stale w okresie zatrudnienia, ponieważ wypłata dodatku za tą pracę nie jest wyszczególniona za każdy miesiąc zatrudnienia. Organ rentowy uznał za udowodnione łącznie 26 lat, 7 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. D. wniósł o przyznanie emerytury podnosząc, że spełnia warunki dotyczącego posiadania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie wskazując, że nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), gdyż w przedłożonym świadectwie charakter pracy jest niezgodny z opisem zawartym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. Podniósł też, że przedłożone dodatkowe dokumenty na okoliczność uznania wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie dają podstaw do uznania, że praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale albowiem wypłata dodatku za pracę nie jest wykazana za każdy miesiąc zatrudnienia.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że T. D., urodzony (...) w dniu 22 kwietnia 2013 r. złożył wniosek o emeryturę., do którego załączył między innymi świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach potwierdzające, że w okresie od dnia 6 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1992 r. będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...) w W., stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w kanałach przy naprawie pojazdów samochodowych oraz przy naprawach silników wysoko i niskoprężnych na stanowisku mechanika samochodowego, wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 16 i 14 pkt 1 i 2 wykazu szczegółowego stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

T. D. ma wykształcenie mechanika samochodowego na poziomie szkoły zasadniczej. W Przedsiębiorstwie (...) w W. pracował jako mechanik samochodowy. Pracę świadczył w hali napraw i wykonywał prace związane z naprawą pojazdów ciężarowych. W zależności od potrzeb pracował również w kanale (w Przedsiębiorstwie było pięć, sześć kanałów) przy montażu i demontażu uszkodzonych resorów, wymianie przewodów pneumatycznych i paliwowych, naprawie zbiorników paliwa, co się częściowo wykonuje w kanale, a częściowo poza kanałem. Poza kanałem odbywała się naprawa silnika, sprzęgła, regulacja zaworów, montaż i demontaż pompy wtryskowej, gaźnika (pompa wtryskowa jest częścią silnika wysokoprężnego a gaźnik częścią składową silnika niskoprężnego). Naprawa pomp wtryskowych i gaźników polegała na wyjmowaniu uszkodzonych elementów, np. wtryskiwacza, iglicy i zakładaniu nowych, odwołujący się czyścił wtryskiwacz naftą albo olejem napędowym. W Przedsiębiorstwie było też stanowisko probiercze do regulacji pomp wtryskowych po naprawie. Na tym stanowisku były urządzenia precyzyjne wysokiej klasy. Przez cały dzień w kanale odwołujący się pracował kilka dni w miesiącu. Otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. W trakcie zatrudnienia nie korzystał z urlopów bezpłatnych, nie miał przerw w pracy z powodu niezdolności do pracy.

Biegły sądowy z zakresu (...) uznał, iż odwołujący w okresie od dnia 6 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku mechanika samochodowego faktycznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku pracy wymienionym w p. 1 „mechanik samochodowy stale pracujący w kanałach remontowych" poz. 16 „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych" działu XIV „Prace różne" wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 19 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 10 listopada 1986r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu handlu wewnętrznego, ale nie wykonywał tej pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż jak wynika z zapisu w świadectwie pracy wykonywania pracy w warunkach szczególnych odwołujący się był jednocześnie zatrudniony przy naprawach silników wysoko i niskoprężnych.

W opinii uzupełniającej biegły odnosząc się do zastrzeżeń złożonych do opinii przez strony wskazał, iż prace wykonywane przez odwołującego się przy remoncie silników nisko i wysokoprężnych nie są wymienione w wykazie prac wykonywanych w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik A do zarządzenia nr 19 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 10 listopada 1986 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu handlu wewnętrznego. Prace wykonywane przez odwołującego

się przy naprawie pomp wtryskowych i gaźników nie odpowiadają pracom na stanowisku pracy wymienionym w p. 1 „Mechanik” poz. 14 „prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych” działu XIV „Prace różne” powołanego wykazu ponieważ nie były wykonywane stale przy próbach aparatury paliwowej silników spalinowych.

Prace wykonywane przez odwołującego w kanałach remontowych nie odpowiadają pracom na stanowisku pracy wymienionym w p. 2 „mechanik napraw pojazdów” poz. 16 „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych” działu XIV „prace różne” powołanego wykazu, gdyż odwołujący nie był zatrudniony wyłącznie w kanałach remontowych.

Organ rentowy nie wniósł zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłego, ubezpieczony zaś wskazał, iż nieścisłość między świadectwem pracy, który mówi o naprawach silników wysoko i niskoprężnych, a rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika jedynie z formy piśmienniczej, a nie rodzaju wykonywanej pracy. Odnosząc się do powyższych zarzutów biegły sądowy zeznał, iż nie można uznać, aby odwołujący się pracował wyłącznie w kanałach, gdyż w świadectwie stwierdzającym pracę w warunkach szczególnych jest wskazane, że T. D. pracował przy naprawie silników, których nie wykonuje się w kanałach. Charakter pracy odwołującego się nie wymagał od niego ciągłej pracy w kanale, bo wiele czynności wykonywał poza kanałem. Praca przy pompach paliwowych i gaźnikach mogłaby być uznana za pracę w warunkach szczególnych gdyby była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy, a tak nie było w przypadku odwołującego się i gdyby ta praca była wykonywana w trakcie prób aparatury paliwowej, zaś praca wnioskodawcy nie wiązała się z tym. Biegły podał nadto, że naprawa pomp paliwowych i silników to prace precyzyjne wymagające specjalnych kwalifikacji i wykonywania na specjalnym warsztacie. Kwalifikacji do tego rodzaju prac odwołujący nie posiadał, gdyż miał kwalifikacje ogólnego mechanika samochodowego. Odwołujący nie wykonywał pracy w kanale w pełnym wymiarze czasu pracy. Przy naprawie silników również nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, ponieważ praca przy naprawie silników wymaga szeregu jeszcze innych czynności, które nie są uważane za pracę w warunkach szczególnych, np. wymiana łożysk, wałów, sprzęgieł, chłodnic.

Sąd ustalił nadto, że łączny staż pracy odwołującego się wynosi 26 lat, 7 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd wskazał, że z godnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, tj. innym niż 65 lat dla mężczyzn. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z art. 184 ust. 1 powołanej ustawy wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że omawiane świadczenie stanowi swego rodzaju przywilej a to oznacza, że przesłanki do jego przyznania muszą być interpretowane w sposób ścisły.

Odnosząc się do stanu faktycznego sprawy Sąd wskazał, że bezspornym jest, że w dacie złożenia wniosku o emeryturę odwołujący się miał wymagany przepisem art. 27 powołanej ustawy okres składkowy i nieskładkowy - 25 lat (łącznie posiada 26 lat, 7 miesięcy, 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych), osiągnął wymagany wiek 60 lat (w dniu 13 października 2012 r.) oraz nie przystąpił do OFE.

Jeśli natomiast chodzi o spełnienie warunku dotyczącego posiadania 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, Sąd wskazał, że T. D. domagał się uznania, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał w okresie zatrudnienia od dnia 6 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) w W..

Sąd Okręgowy podkreślił, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. są okresy, w których praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku i tylko praca wymieniona w wykazie A załącznika do rozporządzenia. Oznacza, to, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności nie związanych z zajmowanym stanowiskiem. Przy czym dla oceny czy konkretna praca była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma nie sama nazwa zajmowanego stanowiska a czynności w jej ramach faktycznie wykonywane. Na poparcie tego stanowiska Sąd powołał wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 grudnia 2012 r., sygn. akt III AUa 1192/12, LEX nr 1240032; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 lutego 2013r., sygn. akt III AUa 1221/12, LEX nr 1294841). Sąd pierwszej instancji powołał także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, gdzie stwierdzono, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do okoliczności rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że postępowanie dowodowe nie wykazało, aby odwołujący się w spornym okresie, wykonywał prace w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony pracując w Przedsiębiorstwie (...) w W. wykonywał pracę na stanowisku mechanika samochodowego w kanałach przy naprawie pojazdów ciężarowych oraz poza kanałem przy naprawie silników wysoko i niskoprężnych. Praca w kanale polegała na montażu i demontażu uszkodzonych resorów, wymianie przewodów pneumatycznych i paliwowych. Natomiast czynności wykonywane poza kanałem polegały na naprawie silnika, sprzęgła, regulacji zaworów, montażu i demontażu pompy wtryskowej, która jest częścią silnika wysokoprężnego. Naprawa pomp wtryskowych i gaźników polegała na wyjmowaniu uszkodzonych elementów, np. wtryskiwacza, iglicy i zakładaniu nowych, odwołujący się czyścił wtryskiwacz naftą albo olejem napędowym.

Sąd podkreślił, że nie każda praca mechanika samochodowego jak chce tego odwołujący się uprawnia do wcześniejszego wieku emerytalnego, jest nią jedynie praca wykonywana w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych i szynowych (wykaz A dział XIV prace różne poz. 16 powołanego rozporządzenia), wykonywana zgodnie z uregulowaniem przewidzianym w § 2 ust. 1 rozporządzenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Warunku tego, zdaniem Sądu, odwołujący się nie spełnił, co

jednoznacznie wynika z jego zeznań, w których stwierdził, że: „na pewno niewiele było takich dni w miesiącu abym cały dzień pracował w kanale”(k. 19). Fakt ten potwierdza także rodzaj wykonywanych przez odwołującego czynności mechanika samochodowego, których znaczną część wykonywał poza kanałem. Były to czynności wyżej opisane przy naprawie silników wysoko i niskoprężnych. Jednakże te czynności wymienione w dziale XIV prace różne poz. 14 powołanego rozporządzenia tj. prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych nie można uznać za wykonywanych w szczególnych warunkach, gdyż nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu prac. Ponadto biegły sądowy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy stwierdził, iż praca przy pompach paliwowych i gaźnikach mogłaby być uznana za pracę w warunkach szczególnych, gdyby była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy, a tak nie było w przypadku odwołującego oraz gdyby ta praca była wykonywana w trakcie prób aparatury paliwowej, zaś praca odwołującego nie wiązała się z takimi czynnościami.

Konkludując, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że niewykonywanie przez odwołującego się powyższych prac stale i w pełnym wymiarze czasu pracy powoduje, że pracy mechanika samochodowego wykonywanej w Przedsiębiorstwie (...) od dnia 6 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. nie można uznać za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniającą do wcześniejszego wieku emerytalnego. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności nie związanych z zajmowanym stanowiskiem. W przypadku zatem jednoczesnego wykonywania prac wymienionych w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U., Nr 8, poz. 43), z niewymienionymi, nawet gdy stosunek tych prac jest nieproporcjonalnie wysoki na rzecz tych pierwszych, przekreśla to możliwość uznania za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jako, że nie była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy. Na poparcie tego stanowiska Sąd pierwszej instancji powołał wyroki: Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5 lutego 2013r., sygn. akt III AUa 1308/12, z dnia 18 września 2012 r., sygn. akt III AUa 480/12, z dnia 25 września 2013r., sygn. akt III AUa 106/13, lex nr 1381334 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 listopada 2013r. sygn. akt III AUa 1473/13.

Sąd podkreślił przy tym, że nie jest związany treścią świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, które jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. Reasumując swoje rozważania Sąd pierwszej instancji stwierdził, że odwołujący się nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, gdyż praca odwołującego na stanowisku mechanika samochodowego w kanałach przy naprawie pojazdów samochodowych oraz przy naprawach silników wysoko i niskoprężnych w okresie od 6 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) w W. nie była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu. Z tych względów i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.

Apelację od tego wyroku złożył ubezpieczony T. D.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię, tj: § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w postaci konieczności wykonywania pracy w pełnym wymiarze czasu pracy poprzez uznanie, że wykonywanie przez ubezpieczonego w ramach 8 - godzinnego dnia pracy czynności pracowniczych będących przyporządkowanych do więcej niż jednej pozycji wymienionej w wykazie A stanowiącym załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia, przesądza o braku możliwości stwierdzenia, że praca ubezpieczonego wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

- poz. 14 „prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez uznanie, że do

zakwalifikowania pracy, jako pracy w warunkach szczególnych, na podstawie wskazanej pozycji, konieczne jest jej wykonywanie przy próbach aparatury paliwowej;

- art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną wykładnię, sprowadzającą się do uznania, że do kwalifikacji pracy, jako pracy w warunkach szczególnych konieczne jest zawieranie się stanowiska pracy w zarządzeniu resortowym;

2. przepisów postępowania, które miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj. akt 286 k.p.c., poprzez niedopuszczenie opinii innego biegłego i orzeczenie co do istoty sprawy, w sytuacji, gdy przedłożona opinia biegłego jest niepełna i nieprzydatna dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 czerwca 2013 r. uznanie okresu pracy ubezpieczonego od 6 sierpnia 1973 r., do dnia 31 grudnia 1992 r. jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach i w konsekwencji, wobec spełnienia pozostałych warunków prawem przewidzianych, przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych;

- ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

2. dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, na okoliczność ustalenia, że praca od 6 sierpnia 1973 r., do dnia 31 grudnia 1992 r. w Przedsiębiorstwie (...) była pracą w warunkach szczególnych, wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;

3. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł między innymi, że Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że skoro ubezpieczony wykonywał prace różnego rodzaju wyżej wskazane, to nie spełnia warunku określonego w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w postaci konieczności wykonywania pracy w pełnym wymiarze czasu pracy. U podstaw zaskarżonego orzeczenia legło uznanie, że skoro ubezpieczony wykonywał część pracy w kanałach remontowych, zaś istotny czas poświęcał na dokonywanie napraw poza kanałem, to nie został spełniony warunek wynikający z powołanego wyżej przepisu dotyczący pełnego wymiaru czasu pracy. Zdaniem apelanta w sytuacji, gdy w ramach dobowej normy czasu pracy wykonywane są przez pracownika różne czynności, które zostały jednak przez pracodawcę zakwalifikowane jako szczególnie uciążliwe dla stanu zdrowia, ubezpieczony uprawniony jest do wcześniejszej emerytury.

Na poparcie tego stanowiska skarżący powołał wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt: III AUa 130/13, gdzie wskazano, że wymóg wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy odnosi się do ciągłego (nieprzerwanego, stałego) wykonywania pracy w rozmiarze pełnych dniówek na stanowisku objętym wykazem prac w szczególnych warunkach. Zaś wykonywanie różnych prac na różnych stanowiskach w ramach dobowego wymiaru czasu pracy kwalifikuje się jako spełnienie przesłanki wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych.

Skarżący podniósł nadto, że Sąd pierwszej instancji oparł zaskarżone orzeczenie o opinię biegłego, zgodnie z którą, prace wykonywane przez odwołującego się przy remoncie silników nisko i wysokoprężnych nie są wymienione w wykazie prac wykonywanych w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik A do zarządzenia nr 19 Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług z dnia 10 listopada 1986 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu handlu wewnętrznego. Zdaniem apelanta, opinia ta jest przy tym wadliwa, ponieważ konstatacja w niej zawarta, co do braku możliwości zaliczenia okresu zatrudnienia

ubezpieczonego, została oparta o stanowisko, że do zaliczenia pracy, jako pracy w warunkach szczególnych konieczne jest jej wymienienie w zarządzeniu resortowym. Biegły wydając przedmiotową opinię wkroczył w zakres kognicji Sądu, rozstrzygając kwestię charakteru pracy ubezpieczonego w oparciu o błędną zresztą, analizę stanu prawnego. Dodatkowo skarżący zauważył, że wniosek biegłego w zakresie w jakim wskazuje, że niemożliwość zakwalifikowania pracy ubezpieczonego, jako pracy wskazanej w poz. 14 „ prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jest następstwem niewykonywania przez ubezpieczonego pracy przy próbach aparatury paliwowej. Wniosek ten w tym zakresie nie znajduje jakiegokolwiek oparcia normatywnego. Dodatkowo biegły nie wyjaśnił, dlaczego, pomimo jednoznacznego i literalnego brzmienia przepisu, zaliczenie pracy do pozycji wymienionej wyżej, zależy od wykonywania jej przy próbach aparatury paliwowej. W tym zakresie, strona ubezpieczona, podnosi, że opinia stanowiąca przedmiot zarzutów została sporządzona w sposób nieprawidłowy. Sąd winien zatem dopuścić dowód z opinii innego biegłego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest zasadna w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku aczkolwiek nie wszystkie podniesione w niej zarzuty zasługują na akceptację.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie jest prawo ubezpieczonego K. M. do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r., poz. 748).

Stosownie do treści tego przepisu, cytowanego przez Sąd Okręgowy, jedną z przesłanek koniecznych do nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia jest posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 roku (wejścia w życie wymienionej wyżej ustawy) wymaganego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ustalanego na zasadach dotychczasowych, wynoszącego co najmniej 15 lat.

W rezultacie wskazanego unormowania oraz unormowania art. 32 ust. 4 wymienionej ustawy, zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Stosownie zaś do unormowania zawartego w § 4 ust. 1 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z treści przywołanych przepisów wynika zatem, że pracą w szczególnych warunkach jest praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 roku, III UK 92/11 - LEX nr 1215158, wyrok z dnia 10 kwietnia 2014 roku, II UK 395/13 - LEX nr 1455235). Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy.

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną pozostawał charakter pracy ubezpieczonego wykonywanej w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 6 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1992 r. Organ rentowy zakwestionował

bowiem przedłożone przez odwołującego się świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym stwierdzono, że w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 6 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1992 r. T. D. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w kanałach oraz przy naprawach silników wysoko i niskoprężnych na stanowisku mechanika samochodowego, t.j. pracę wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 16 i 14 pkt 1 i 2 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Zdaniem organu rentowego, charakter pracy wskazany w świadectwie jest niezgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W zaistniałej zatem sytuacji, ustaleń odnośnie charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie należało dokonać z wykorzystaniem wszelkich środków dowodowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, opinia biegłego z zakresu bhp, wbrew przekonaniu Sądu pierwszej instancji, nie była miarodajna dla dokonania koniecznych ustaleń.

Nie oceniając w tym miejscu merytorycznych wywodów zawartych w opinii stwierdzić należy, iż przeprowadzenie tego dowodu nie znajduje uzasadnienia w treści art. 278 § 1 k.p.c.. Praca w szczególnych warunkach to w istocie określona sytuacja faktyczna, natomiast o kwalifikacji prawnej decyduje sąd, a nie biegły (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2014 r., III UK 196/13 – LEX nr 1540140). Ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., I UK 201/08 – LEX nr 738338). W konsekwencji w postępowaniu apelacyjnym zachodziła konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w celu poczynienia ustaleń dotyczących rodzaju i wymiaru rzeczywiście wykonywanych przez odwołującego się prac w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...). Warto bowiem przypomnieć, że stosownie do treści art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji jako sąd merytoryczny orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Z tych też powodów Sąd odwoławczy przeprowadził dowód z zeznań świadków: E. S., T. L., T. K. i B. C. i w oparciu o wskazane zeznania oraz zeznania ubezpieczonego a także w oparciu o dokumentację dotyczącą zatrudnienia T. D. ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo (...) zajmowało się transportem materiałów na rzecz budownictwa. W związku z taką działalnością posiadało samochody ciężarowe, w tym T., Z., J., K., S.. W początkowym okresie liczba tych samochodów wynosiła około 300, zaś w ostatnim okresie około 150. Naprawy wykonywane były między innymi na hali, gdzie było sześć kanałów. Ubezpieczony jako mechanik naprawiał układ kierowniczy, układ hamulcowy, układ napędowy, zawieszenie, wały, układy wtryskowe. W samochodach, przy których pracował ubezpieczony aby wymontować pompę wtryskową, układ hamulcowy, hamulce, większość prac była wykonywana w kanale. T. D. wykonywał też naprawy pomp wtryskowych i gaźników, które to były wykonywane poza kanałem. Naprawa pomp wtryskowych i gaźników polegała na wyjmowaniu uszkodzonych elementów, t.j. wtryskiwacza, iglicy i zakładaniu nowych, bądź też na czyszczeniu wtryskiwacza naftą lub olejem napędowym.

Dokonując wskazanych ustaleń Sąd Apelacyjny dał wiarę zeznaniom wymienionych wyżej świadków albowiem w omawianym okresie pracowali oni razem z ubezpieczonym a zatem mieli możliwość obserwacji wykonywanej przez niego pracy. Za wiarygodnością zeznań wymienionych świadków przemawia także fakt, że będąc ludźmi obcymi, nie byli bezpośrednio zainteresowani wynikiem sprawy, ich zeznania ze sobą korespondują a przy tym nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Za wiarygodne, w ocenie Sądu Apelacyjnego, uznać należało także zeznania samego ubezpieczonego, albowiem w swej treści korespondują z zeznaniami wymienionych wyżej świadków.

W świetle dokonanych ustaleń nie budzi wątpliwości, że T. D. w spornym okresie wykonywał prace wymienione w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 i poz. 14, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W pierwszej z wskazanych pozycji jako prace w szczególnych warunkach wymienione zostały „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”, z kolei w pozycji

14 wymienione zostały prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych. Ustaleń takich dokonał zresztą także Sąd pierwszej instancji, zaznaczając jednak, że nie mogą być uznane za pracę w szczególnych warunkach albowiem ani praca w kanale ani praca przy naprawie pomp wtryskowych i gaźników nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dokonując takiej oceny Sąd Okręgowy oparł się na opinii biegłego z zakresu bhp, który w swoich ustnych wyjaśnieniach treści opinii (k.67) stwierdził, że odwołujący nie wykonywał pracy wyłącznie w kanałach oraz, że praca przy pompach paliwowych i gaźnikach mogłaby być uznana za pracę w szczególnych warunkach, gdyby była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy a poza tym, gdyby była wykonywana w trakcie prób aparatury paliwowej.

Uszło jednak uwadze Sądu pierwszej instancji, że w sytuacji, tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, jeżeli pracownik wykonuje w ramach dniówki roboczej prace różnego rodzaju, ale wymienione w wykazie A, to przy ustalaniu spełnienia wymogu stałości ich wykonywania oraz ich rozmiaru, należy prace te uwzględniać łącznie. Na marginesie zauważyć należy, co trafnie podnosi apelacja, że biegły w sposób nieuprawniony rozszerzył zakres prac wymienionych w pozycji 14 działu XIV wykazu A, t.j. prac „przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych”, dodając, że muszą to być prace wykonywane w trakcie prób aparatury paliwowej.

Przechodząc zatem do ustaleń odnośnie rozmiaru i stałości wykonywanych przez ubezpieczonego prac wymienionych w pozycjach 14 i 16 działu XIV, wykazu A, Sąd Apelacyjny uznał, że prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ustalenie takie znajduje bowiem uzasadnienie w omówionych wyżej zeznaniach świadków, którzy szczegółowo opisali sposób wykonywania przez odwołującego się prac oraz w zeznaniach ubezpieczonego, który podał, że wykonywane przez niego prace poza kanałem, to były prace przy naprawie pomp wtryskowych i gaźników. Dodatkowo zauważyć należy, że takie obciążenie przedmiotową pracą znajduje także uzasadnienie w ilości posiadanych przez Przedsiębiorstwo samochodów ciężarowych. Fakt, że niektóre czynności, między innymi naprawa sprzęgła, nie stanowiły prac wymienionych we wskazanych pozycjach wykazu, nie oznacza, że wykonywana przez T. D. praca, nie była pracą w szczególnych warunkach uprawniającą do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości akceptuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony na tle analogicznego stanu faktycznego, że wprawdzie „w judykaturze nie jest sporne, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustaleniu okresów pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, to jednak od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 7 lutego 1983 r. (...). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny” (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2014 r., II UK 392/13 – LEX nr 1446450). Przeszkodą w ocenie wykonywanej pracy jako pracy w szczególnych warunkach, nie jest też fakt wykonywania niektórych czynności poza kanałem, nawet jeśli nie dotyczyły naprawy pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników, albowiem prace te były wykonywane W rezultacie odwołujący się był stale narażony na szkodliwe dla zdrowia czynniki, prowadzące do obniżenia wydolności organizmu, co jest podstawową przesłanką obniżenia wieku emerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290).

Sumując powyższe rozważania Sąd Apelacyjny uznał, że ubezpieczony spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury określone w cytowanych na wstępie przepisach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił posiadanie 26 lat, 7 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym ponad 19 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a w dniu 13 października 2012 r. ukończył 60 lat. Uwzględniając fakt, że wniosek rozpoznany zaskarżoną decyzją został złożony w dniu 22 kwietnia 2013 r. oraz mając na uwadze przepis art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2013 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły natomiast podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wydaniu prawidłowej decyzji (art. 118 ust. 1a wymienionej ustawy). O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można bowiem mówić jedynie w sytuacji, gdyby już w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można było jednoznacznie rozstrzygnąć o spełnieniu przesłanek do nabycia wnioskowanego świadczenia. Taki stan rzeczy nie występował jednak w rozpoznawanej sprawie. Treść złożonego bowiem przez ubezpieczonego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, jak prawidłowo przyjął Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie uprawniała do uznania, że w okresie w nim wskazanym T. D. wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Dokonanie takiego ustalenia było możliwe dopiero po przeprowadzeniu dowodów w postępowaniu sądowym.

Mając powyższe na uwadze i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku, o kosztach postępowania apelacyjnego orzekając na zasadzie 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.).